

JAARVERSLAG 2020

Een compact overzicht van de belangrijkste activiteiten van SDBA
in het vijfde jaar van haar bestaan.

www.deugdelijkbestuuraruba.org

www.bongovernashonaruba.org

Turibana 22, noord, ARUBA

Tel.: 297-586-5852

Cel.: 297-567-2976

JAARVERSLAG 2020

1- VOORNEMENS

De voornemens van SDBA waren voor 2020 gericht op:

- A- Afronding (vertalen + bewerken) van de info-video's in het Nederlands, Engels en Spaans.
- B- Logistieke en andersoortige medewerking verlenen aan het NIS-team.
- C- Benadering politieke partijen t.b.v. alternatieven politiek systeem, te presenteren op Symposium-3.
- D- Opzet en uitvoering van Symposium-3 → Aanbieding NIS-rapport (9/12) + Alternatief democratisch model (10/12).

2- 'UITVOERING'

Voornemen A is grotendeels afgerond in 2020. De 'crash' van een externe harde schijf van de technicus (Ambiance) met video's 1 t/m 6 vereiste dat video's deels opnieuw moesten worden gemaakt. Dat nam/neemt meer tijd in beslag dan voorzien.

Voornemen B is momenteel in uitvoering. Daarbij hebben twee feiten de oorspronkelijke planning danig vertraagd. Door de Covid19-pandemie met lock-down in de maanden maart en april konden geplande bezoeken in april van onderzoekers aan Aruba niet doorgaan. De overschakeling naar online-interviews heeft vervolgens onnodige vertraging opgelopen aangezien de reeds in december 2019 beloofde brief van de overheid aan de verschillende ministeries met het verzoek/de toestemming voor hun medewerking pas na ruim 10 maanden (eind oktober!) werd verstuurd. Dit heeft de voortgang van werkzaamheden van de onderzoeksgroep volslagen onnodig en langdurig opgehouden.

Het contact tussen het NIS-team en (de voorzitter van) SDBA is minimaal: als opdrachtgever mag SDBA zich op geen enkele wijze inlaten met (de voortgang van) het onderzoek om zodoende de objectiviteit van de onderzoeksgroep te waarborgen. Als onderdeel van het 'Steering Committee' (SC) heeft de voorzitter van SDBA slechts via de voorzitter van het SC contact met het NIS-team. Die contacten zijn zowel mondeling als schriftelijk en beperken zich hoofdzakelijk tot informatie over de voortgang van zaken.

Voornemen C is aangevangen in de maanden januari en februari aan de hand van bijgaande brief (zie een algemene versie hieronder). Ondanks toezeggingen van exponenten van de verschillende politieke partijen heeft geen enkele politieke partij op enige wijze daaraan voldaan, zelfs niet na herinnering. Dat typeert 'de politiek' en wekt de sterke indruk dat de bestaande politieke partijen graag alles bij het oude willen houden en dus niet uit zijn op enige verandering/verbetering ten behoeve van de gemeenschap. De bedoeling van het 'Alternatieve democratisch model' was namelijk om een dusdanig systeem op te zetten dat politieke patronage praktisch onmogelijk zou worden, meer recht zou worden gedaan aan de democratische rechtsstaat en de gemeenschap (meer) participatie zou krijgen in de opzet van het beleid.

Voornemen D is in het water gevallen gezien de 'uitvoering' van voornemen B en C. Wegens de totaal onvoorspelbare Covid- en andere ontwikkelingen (zoals de verkiezingen in september 2021) ligt het ook niet in de verwachting dat dit in 2021 wèl wordt geconcretiseerd.

Algemeen

Voor SDBA was dit een 'rustig' jaar. De grote zorgen als gevolg van de Covid-crisis maakte dat er veel minder aandacht was voor 'bestuurlijke zaken'. Voor een groot deel van de Arubaanse gemeenschap lag/licht de prioriteit op (fysiek en economisch) overleven. SDBA hield/houdt zich daardoor meer op de achtergrond.

Ten slotte...

Volgens haar statuten werkt SDBA aan het bewustwordingsproces van de Arubaanse gemeenschap m.b.t. de noodzaak het eiland te besturen volgens de principes van deugdelijk bestuur. Daarbij wijst SDBA middels documentatieonderzoek op de ernstige gevolgen van het wanbeleid door opeenvolgende regeringen. De structurele omschakeling naar deugdelijk bestuur kan naar de mening van SDBA slechts gerealiseerd worden door dit op Koninkrijksniveau aan te pakken. Daartoe moet ook geïnvesteerd worden in betere verhoudingen met en een meer positieve instelling van beleidsmakers jegens alle Koninkrijkspartners.

VOORSTEL VOOR EEN NIEUW DEMOCRATISCH MODEL VOOR ARUBA

Gedurende de meer dan 30 jaar na de Status Aparte heeft ons parlementair democratisch model niet naar behoren gefunctioneerd. Vooral het systeem van 'checks & balances', waarin het Parlement een centrale rol speelt, functioneerde niet. Als gevolg hiervan is de financiële situatie van Aruba bijzonder penibel. Dat heeft ernstige gevolgen voor de kwaliteit van de dienstverlening door de overheid. Volgens schattingen duurt het 2 decennia om de huidige schuld tot een minder zorgwekkend niveau terug te brengen.

Jammer genoeg vond er noch door 'de politiek' noch van andere instanties interventies plaats om het systeem op effectieve wijze te verbeteren. Dat is urgent, maar...zolang de oorzaak van de problemen in ons democratisch functioneren niet erkend wordt en vervolgens de tekortkomingen die in onze politieke cultuur en overheidscultuur zitten, niet in hun wortels worden geëlimineerd/gecorrigeerd, is het onmogelijk de huidige situatie te verbeteren. Op basis van uitgebreide analyse heeft Stichting Deugdelijk Bestuur Aruba (SDBA) een aantal van de belangrijkste problemen van Aruba geïdentificeerd en hiervoor een oplossing voorgesteld (zie hiervoor de verschillende thematische rapporten van SDBA en in het bijzonder hoofdstuk 8 in [http://deugdelijkbestuuraruba.org/wp-content/uploads/2019/12/NAAR-INTEGER-OPENBAAR-BESTUUR-IN-ARUBA.COR .pdf](http://deugdelijkbestuuraruba.org/wp-content/uploads/2019/12/NAAR-INTEGER-OPENBAAR-BESTUUR-IN-ARUBA.COR.pdf)).

Vanzelfsprekend is dit niet het enig mogelijke model/oplossing. Daarom stelt SDBA degene die op dit gebied daar het meest toe geroepen zijn, te weten de politieke partijen, voor om een (nieuw) democratisch model/oplossing te ontwerpen/voor te stellen die zoveel mogelijk voorkomt dat hetzelfde soort bestuur dat niet in het algemeen belang is, kan worden voortgezet. Met andere woorden, het moet garant staan voor de toepassing van de criteria van deugdelijk bestuur, (zoals werkelijke transparantie), 'onpartijdig' functioneren van het Parlement, rehabilitatie van het systeem van checks & balances en de ontwikkeling van het mede-verantwoordelijkheidsgevoel van burgers en hun maximale deelname aan de ontwikkeling van de gemeenschap.

Vandaar dat SDBA uw partij hierbij van harte uitnodigt om een nieuw democratisch en overheidsmodel voor te stellen die volgens u tegemoet komt aan bovenvermelde criteria. Wij verwachten uw voorstel uiterlijk eind augustus van dit jaar, zowel in het Papiaments als in het Nederlands of Engels. De reden hiervan is dat prof. Wouter Veenendaal van de Universiteit van Leiden elk model zal doornemen en van zijn commentaar voorzien. SDBA is van plan om de deelnemers aan ons derde symposium op 9/10 december 2020 vooraf (uiterlijk eind november!) via mail een 'presentatie' met het model van elke partij te versturen in combinatie met het commentaar van de expert op het gebied van bestuur in kleinschalige landen.

SDBA hoopt op uw aandacht en medewerking

Met vriendelijke groet,

Armand Hessels
Voorzitter van SDBA

Januari 2020

PROPOSISHON PA UN MODELO DEMOCRATICO NOBO PA ARUBA

Durante e mas di trinta añanan despues di Status Aparte, nos modelo democratico parlamentario no a funcshona debidamente. Principalmente e principio di 'checks and balances' cu Parlamento den e papel central, no a funcshona. Consecuencia di esaki ta cu e situashon financiero di Aruba ta severamente comprometi. Esaki tin efecto serio pa calidad di servicio gubernamental. Segun calculo, lo dura dos decada pa baha e debe actual na un nivel menos preocupante.

Lamentablemente no tawatin intervencion politico ni di otro instancia pa efectivamente rehabilita e sistema. A bira urgente pa haci tal, pero... tanten cu no reconoce e fuente di e problemanan den funcshonamento di nos democracia, y despues coregi/elimina e fayonan na nan origen, cu por ta fayon den e sistema y den nos cultura politico y gubernamental, ta imposibel pa mehora e situashon actual. A base di un analisis extenso, Stichting Deugdelijk Bestuur Aruba (SDBA) a identifica e problemanan principal di Aruba y a propone un solushon p'esaki (mira e diferente raportnan tematico di SDBA, y en especial capitulo 8 den http://deugdelijkbestuuraruba.org/wp-content/uploads/2019/12/NAAR-INTEGER-OPENBAAR-BESTUUR-IN-ARUBA.COR_.pdf).

Di mes, esaki no ta e unico posibel solushon/modelo. Pesey SDBA ta propone na esnan mas yama riba e tereno aki, esta partido politico, pa diseña/propone un solushon/modelo democratico (nobo) den cual ta reduci a lo maximo e posibilidad pa ripiti e mesun tipo di gobernashon, cu no ta na interes di bienestar general. Es decir, e lo mester garantiza implementashon di criteria di bon gobernashon (p.e. transparencia real), funcshonamento 'impartidista' di Parlamento, rehabilitashon di e sistema di checks & balances y desaroyo di e sentido di co-responsabilidad di ciudadano y su maximo participashon na desaroyo di comunidad.

Pues, pa medio di esaki, SDBA ta invita Bo partido cordialmente pa propone e modelo democratico y e cultura politico y gubernamental cu segun Boso lo por cumpli cu e criterionan ariba menshona. Ta spera e proposishon aki ultimamente na fin di luna di augustus, y, ademas di na nos idioma Papiamentu, tambe na idioma Hulandes of Ingles. Motibo di esaki ta cu prof. Wouter Veenendaal di Universidad di Leiden lo repasa cada modelo pa duna su comentario al respecto. SDBA tin proyecta pa ofrece e participantenan na nos di tres simposio dia 9/10 di december 2020 di antemano (ultimamente pa fin di november!) via mail un 'presentashon' di cada partido cu nan bista di 'nan' modelo acompaña di e comentario di e experto riba tereno di gobernashon na estado chikito.

SDBA ta spera di conta riba Boso atencion y participashon!

Atentamente,

Armand Hessels
Presidente di SDBA

Januari 2020